

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dormi Secvre: Vel Cynosvra Professorvm Ac Stvdiosorvm
Eloqventiæ,**

in qua Centvm Et Viginti Themata Oratoria. Non Solvm Stvdiosis, Sed &
Professoribus eloquentiæ, ac pietatis veræ amantibus utilissima &
pernecessaria explicantur ; Cum Indice rerum atq[ue] verborum locupleti

Tympe, Matthäus

Coloniæ Agrippinæ, 1650

XXI. De silentio seu oris custodia

urn:nbn:de:hbz:466:1-39015

dira inferni monstra, superbia, invidia, luxus, libido spurca; sed nascatur viror gratiae Spiritus Sancti, succrescat humilitas, sobrietas, castitas, charitas. Sic accumbemus jugi convivio, sic verlambimur in delitarum Paradiso, sic ingrediemur in Sancta Sanctorum: quod nos dignetur perducere Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, Amen.

XXI. DE SILENTIO ET TACITVR-
nitate seu oris custodia.

*V.P. Del Rio
orat. 4. de si-
lentio.*

*Lib. 3. Eccl.
hist. c. 28.*

*Consule Sti-
mulum vir-
tutum lib. 3.
q. 22. q.*

EXORDIUM: Pambum Aegyptium, unum ex illos priscis penitentiæ laude claris, & divina sapientia imbutis Anachoretis, narrat Socrates cum litterarum esset ignarus, ad upum ex doctioribus & antiquioribus Monachis accessisse, ut ab eo Psalmos edocererur. Propositum ei principium Psalmi 38. *Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Quod cum audiisset, recusasse ulterius discendo progredi, quia (sic ajebat) si paucula hæc verba posset opere implere, hoc ad perfectionem ei sufficerum. Abiit, nec semestri toto magistrum adiuit, à quo cum objurgatus, quod ad reliqua discenda non rediisset, sese Pambus excusavit, petiitque ignosceret magister, se primum versiculum nondum reipsa tenere. Postea multis annis elapsis, ab alio interrogatus, num versum illum jam probè calleret? *Quadragesinta & novem annis,* respondit se illum vix adimplere valuisse.

PROPOSITIO: Vt hoc à viro prudenti & exercitato jure optimo dictum esse intelligatis, singula adeò brevis sententia vocabula perpendendo, de taciturnitatis virtute, & necessitate, oris custodiendi, refrænandæq; linguæ paucis dicam.

PARTITIO: 1. de necessaria nostri custodia, & periculo viarum humanarum, maximè juvenilis ætatis, dicam 2. nihil aptius, aut utilius ad sui custodiam esse linguæ fræno ostendam.

CON-

CONFIRMATIONIS I.pars: David, consideratis hostium erga se insidiis, conatibus, persecutione, *Psal. 18.* & humana fragilitate, ac vitæ huius periculis, intelligebat sibi opus esse diligente sui custodia ne in aliquid verbum impatiens, aut virtuti mansuetudinis, fortitudinis, aut alteri, minus consentaneum erumperet, quod cum intellexisset, dixit in animo suo, hoc est, constituit vel decrevit apud se (ut S. Ambrosius, S. Augustinus, Origenes, & Beda *circumspiceo* interpretantur) auctum istud: *custodiam vias meas. re nos mul-*

ta nec esse eff

interpretes noster maluit uti verbo dicendi, quam loquendi, ad significandam stabilem & immutabilem deliberationem: dicere enim in S. Scripta de ceterum animi deliberati firmum ac stabile significat. Propositum internum initium est omnis boni facinoris priusquam determines, interna consultatione utendum, postquam consulueris & constitueris, mature factum est opus. Mature facit; qui prudenter ac constanter facit, immature qui quod coepit, non perficit. Sapientis viri est in bono, & 7. *Ethic: 1* maximè in rebus fidei, animo esse firmo & stabili; stultorum propria est levitas desultoria. Aristoteles auctor est, hominem improbum & insipientem ingenio esse mutabili, neque eundem videtur manere & vesperi, bonum verò & sapientem semper sibi similem esse, neque mores mutare. Seneca Lucilio scribit in hæc verba: Hoc habent inter cæteraboni mores, placent sibi ac permanent, levis est malitia, saepe mutatur, non in melius, sed in aliud. Syracides ait: *Homo sanctus in sapientia manet, sicut sol: nam stultus sicut luna mutatur.* Pius & sanctitatis studiosus semper animo in sapientiae meditatione perstat, nec nubibus passionum aut adversitatum extrinsecus incurrentium quicquam de animi tranquillitate serenitateq; deperdit: imò nec metu, nec gratia potest induci, ut alios doceat, vel eis illud loquantur, quam

quod veræ sapientiæ (Dei, inquam, præceptis) nos
vit consentaneum. Justus similis est Soli : nam
SOL nulla nubium tellurisve interpositione fit in se
obscuor, aut cogi potest, quò minus nitatur ubi
que splendorem suum diffundere, aut ut contagi-
one ulla rerum sordidissimarum, quas luce illu-
strat sua, sordidetur. Stultus autem facili negotio
amittit, si quid ex eo virtutis emicabat, & levicu-
lis occasionibus impellentibus, à bono in malum,
& ab uno vitio in aliud defertur. Lunam imitatus:
quia Lunæ nunquā idem diu vultus, modò corni-
culans, modò gibbosa, modò rotunda, modò dimi-
dia, modò plena, modò lucida, modò maculosa,
unde Græci καὶ αὐτίφεροι σελήνην dixerunt, quòd
eadem effigie non maneat. Stultum Syracides vo-
cat peccatorem, de quo S. Ambrosius: utinam, in-
quit, muteris, ô stulte, sicut Luna: illa enim citò in
plenitudinem suam redit, tu ad sapientiam nec se-
rò converteris: illa velociter colligit quod ami-
serat lumen, tu nec tardè finem recipis, quām ne-
gasti. Gravior ergo tua, quam Lunæ mutatio est.
Hæc Ambrosius. Malebat Solem imitari David;
ideò firmiter statuit in corde suo: *Dixit* utiq; sibi
ipsi fallere peregrinum, vel alienum grave est, ci-
vem aut propinquum gravius, patrem aut patri-
am gravissimum: quia quo alicui plus debes fidei,
hoc infidelitas destabilior censeret. Nonne ergo
seipsum fallere, sibimet mentiri, maximopere de-
testandum? Quò plus tibi ipsi amoris, tantò plus
debés & fidei. Nihil igitur stultus, aut turpius
quām seipsum fallere. Cui fidus, qui sibi non fidus?
cui bonus, qui sibi nequam? infidus & nequam
est sibi, quisquis, quod sibi, se teste, pollicitus, non
præster. *Dixit* ergo sibi ipsi David seriò & asseve-
ranter: *Custodiam vias meas.* Quò majus pericu-
lum imminet, hoc majori opus est custodia; majus
autem periculum nobis imminet belli, quām pacis
tempo:

Sermon. 82.

*Sermonem
necessitate
loquendi de-
finito.*

tempore, & bello majus, si hostis sit vafer, quam si
stolidè ferox; nocturno eriam tempore majus,
quam clara luce. Yah! quam in hoc mundo nos
deosæ ignorantiae tenebræ circumcingunt! In his
ipsis tenebris colluctatio nobis est cum hoste ve-
teratore maximo, prisco & insopito dracone, qui
non minus acutum nocte quam die cernit, nec ul-
las unquam miseris homulis inducias concedit.
Multiplici igitur opus est custodia. Nam primum
necessere est eos Deus custodiat: *Nisi Deus custodi-*
erit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Secun-
dò custodiunt nos Angeli: quisq; enim nostrum
suum peculiarem habet Angelum custodem. Ter-
tiò vult Deus, ut nos ipsi quoq; nostrimē custo-
des simus. Moyses præcepit Israeli: *Custodi igitur*
temet ipsum, & animam tuam solicie. Non quomo-
docunque sed ut ii solent, qui valde sibi carent ab
insidiis latronum; ut ii solent, qui contra hostem
sub armis gradiuntur. Ideò idem Legislator paulò
post: *Quando egressus (ait) fueris adversus hostes tuos*
in pugnam, custodie te ab omni re mala. Hebraicè Mi-
kol doborroch, quod exponi etiam potest, ab omni
verbo malo, Nam dobor rem & verbum significat.
Necessarium igitur est Christiano, cui quotidiana
non solum cum carne, sanguine, mundo; sed cum
diabolo, quoq; pugna est, qui semper in procin-
stu versatur, abstinere ab omni non facto solum,
sed verbo quoque tam vocali, quam mentali, hoc
est, cogitatione cum peccato conjuncta, necesse
est ut custodiat (ut loquitur Zacharias,) *custodiam* Deut. 21.
suam, hoc est, diligentissime non solum se custo-
diat, sed etiam animum adjiciat & reflectat atten-
dere, an qua pars est diligentia custodis probi mu-
nus exsequatur: hoc enim perfectionis, etiam be-
nefacta in examen vocata librare, si quo unquam
tempore isto nostro necessarium id magnopere. Si
quando dies mali fuerunt, nunc sunt pessimi; si

P s quando

Apoc. 16.

*Prov. 4.
Bern. serm.
de custodia
manus lin-
gua & cor-
du. Aug. in
Pf. 110.*

Cap. 7.

Cap. 32.

Cap. 31.

quando tempora periculosa, nunc capitalia; si quādo noxia fuēre hominum colloquia & conversationes, nunc lethalia & prorsus venenata. Vbiq[ue] fraudes, pedes, & plurima spiritualis mortis imago. Quare s[ecundu]m sollicitè custodienda est anima nostra ut monet Moyles, & vestimenta nostra, ut Joannes ne nudi ambulemus, hoc est, opera bona extrinseca, ne latrones spirituales ea nobis meriti reddant experientia, deniq[ue] custodiendum cor, os, aures, oculi, & pedes, ut monet in Proverbiis Salomon, hoc est, omnia quæ in nobis, vel circa nos sunt, qui cor custodit, linguam facilius custodiet; qui linguam, ipsas quoque actiones, cuius actiones licentiosæ, lingua quoq[ue] effrenis, & cujus sine fræno lingua est, cor quoque infrænatū esse consuevit. Itaq[ue] David statuit custodire omnes vias suas, & mentis, & linguae, ut & nos ejus exemplo omnes nostras custodiamus. Ad idemhortatur nos Jeremias Propheta, cum ait: Bonas facite vias vestras, & studia vestra: & causam hujus custodiæ nobis proponit his verbis: Oculi Domini aperti sunt super omnes vias filiorum Adam ut reddit unicuique secundum vias suas & secundum fructum ad inventionum eius. Non ut spe-ctet tantum quid cogites, dicas, agas: sed ut quod dignum retribuat. Iob. ait: Nonne ipse considerat vias meas & cunctos gressus meos dinumerat? Sigres-fus omnes hujus nostræ peregrinationis Deus di-numerat, & quales sint, quove tendant, considerat, qualitatis exactus pensulator, quantitatis ju-stus remunerator, quanta cura viæ nostræ nobis custodiendæ? Etsi verò omni ærati custodiendæ, tamen illi maximè, quæ cerea in vitium flecti, aspera monitoribus, utilium incuriosa, & affectib[us] importens resistere, adolescentia. Quoniam juvenes incipiunt per scruposa maris, & candicantium vadorum tænias, Scyllas inter & Charybdes vi-ix suę cymbam propellere, hos sibi ipsiſ invigilare,

opor-

oportes; sed & alios oportet illis diligentius invigilare, parentes dico, rutores, curatores, pædagogos: ad hanc custodiam centum oculis indigent. Nec enim difficilior Inachiaj juvencæ custodia fuit Argo, qui totus ocaleus fuit, quam sit curatio hodiernæ juventutis. Neque mirandum, cum tam multa huic æratulæ insidentur: *diabolus*, qui adhuc teneros yult suæ servituti addicere; *mundus*, cuius fallacias nondum sunt experti; & illa, quæ quo blandior; hoc illis molestior, calore, & sanguine æstuans, *caro*. Omnes adolescentes in hivio Herculis hærent, viarum alteram ineant oportet, vitæ, aut mortis æternæ. Salomon æui sui sapientissimus scripsit, *tria sibi esse ignota, & quartum se pernitus ignorare, viam aquila in cœlo, viam colubris super petram & viam navis in medio mari, sibi esse ignorantem, sed viam viri in adolescentia* (hoc est, vita in juvenili ætate progressum) penitus ignorare. Aquilæ via mysticè denotat fraudes diaboli, qui avibus cælipetis, quorum conversatio in cælum tendit, solitus insidiari. Colubri via denotat insidias hæreticorum, qui potissimum illos veneno suo perimunt circa terrena desideria repere. Via navis in medio mari, est vita perditorum hominum, qui per lubricas, & falsas hujus sæculi undas, per mare istud pellax & infidum, flabris dæmonis, mundi, carnis huc illucque rapti, tandem submerguntur. Diabolus sicut aquila sublimi volatu hominum oculis eripit; hæretici sicut angues, tortuosis spinarum flexibus ita se reflectunt, inflentunt, reflectunt, contorquent, retorquent, extorquent, ut orbis modò, mox jaculum, mox glomus aliquis vel nodus esse videantur, caput certè à cauda nequeas discernere. Studia profligataj vitæ hominum similia sunt navi, quæ nulla certa semita per maris fluctuosum æquor delabitur, nec ullum transitus sui vestigiū vel orbitam derelinquit. Sic

adq.

adolescens(ut ait venerabilis Beda) qui viam veritatis ac virtutis semel deseruit , difficile est cogitatu, quod per singulas horas , & in quot cogitamenta vaga mente vecors declinet. Mens eius instabilis nunc per cupiditates gloriæ mundanæ, quasi peraërem aquila rapitur: nunc cupiditate rerum terrenarum distracta in solum glebis affigitur , & ut serpens terra vescitur: nunc in cupiditate libidinum & carnalibus lordinibus, velut voraginibus cœnoscis, volutatus: aut sicut mari naves velivolæ, sic multiuola voluntate hodie in unum, cras in aliuum gurgitem sinuosum illabitur. Cùm talis sit adolescentiæ via, sapienter Salomon eam sibi prorsus incognitam esse profitetur: quis enim de rem instabili stabile judicium ferat? Iure optimo Tolerani quarti Concilij Patres dixerunt: Omne ætatem ab adolescentia in malum esse pronam, & nihil incertius adolescentium vita. Ideò decet nos, qui hunc ætatis scopulum transnavigamus, frequenter adolescentiæ nostræ peccata recolere ac deflere, & cum Davide Rege non illius ætatis defensionem coram Deo instituere, sed à Deo potius oblivionem & misericordiam deposcere , dicentes: *Delicta juventutis mee, Ignorantias neminem mineris.* Quare cogitate vos , ô ADOLESCENTES, quo pacto vitam vestram vos deceat instituere, ut hunc periculosum scopulum præterechamini. Stultus est, quisquis manu postea, quando incertus erit an exorabit, culpæ veniam postulare, quam nunc cùm potest, culpatam vitare. Fugite, & cavete, ne vos tunc pudeat, quod nunc cauisse oportuit. Vos autem PROUECTORES, quibus juvenum regendorum & lubricæ ætatis sistendæ cura incumbit, cum omni studio custodiā hanc custodite, advigilate, observe, occasiones peccandi surripite, aditus corrupte larum obstruite, tanquam Deo rationem redditur animarum, quæ negligentia, osci-

Gen. 12.

Psal. 14.

oscitania, remissione, pusillanimitate, aut p̄xposta indulgentia interibunt: requiret à vobis sanguinem Deus eorum qui peribunt; requiret etiam Christus sanguinem suum, quiculpa vestra in illo perit, de manibus vestris.

Vos, vos, ô PARENTES, qui facilitate & licentia liberos vestros corrumperis, qui, quos male diligitis, negligitis, quibus male parcitis, eos perdatis, dum connivendo sinitis in peccata & animæ mortem ruere; quin etiam (ō scelus!) ad mores pravos malo exemplo p̄xitis, coram Deo parvulos vestros ad saxum eliditis, in divinis subselliis rei patricidii reputabimini, &, quod Scriptura sacra adeò graviter toties execratur, semen vestrum mysticè per nefariam idolatriam Moloch offeritis. Assuefacite deinceps illos à teneris unguiculis pietati & honestati, non turpiloquio, non convitiis, rixis, perulantiæ, impudentiæ, mendacio, juramentis, blasphemia: docete modestè se gerere, ut adolescentes decet; assuelcant dæmoni resistere, carni non blandiri, peccatum modifice, Deum timere, ut decet Christianos.

Optime Sanctus Chrysostomus scripsit lib. tertio contra vituperat. Vitæ Monasticæ: A prima ætate inchoandum est dimicare contra peccatum; videlicet statim ac doli capaces esse cœperint pueri, quando inter bonum & malum, inter honestū & turpe incipiunt discernere. Non frustra David postulabat pueritiæ peccata sibi remitti: quia nec illa ætas peccati expers esse consuevit; dirigenda ergo jam tum, & tenellulæ plantæ, ut oportet infleſſendæ. Nobis verò quotquot adsumus, curandum, ut firmi in hac nostra custodia persistamus, nec unquam ab hoc proposito nos sinamus dimoveri, memores de cunctis dictis, factis, cogitationis, strictam nobis reddendam rationem cuncta vidēti oculo, qui, cùm nihileum lateat p̄ximum pœnam v-

Merul. li. 4.
Serm. de
Tacitur.
Hist. Leus.
Cap. 10.

Gradus. II.

L. 31. Mo-
tel. 6. 31.

namve pro meritis unicuique redditurus. Quæ consideratio continua & jugis Davidi ad eum effecit fuit, ut ad perfectionem illum perduxerit. Nonne ait? *Servavi mandata tua, & testimonia tua:* Quomodo potuisti tot, tam ardua Legis antiquæ? unum responderet: *Quid omnes via mea in conspectu tuo.* Scribit Palladius, Pambum decedentem adstantibus affirmasse, ex quo eremum incolere cœpisset, nullum se unquam protulisse verbū, quod prolatum nollet. Perfecit ergo quod initio promiserat: *Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Quod ille vix annis quinquaginta consecutus, non est quod putemus nos facili negotio consecuturos. Sed quod ille tandem fuit consecutus, id constantia nostra, & divina gratia opitulante, nos tandem consecuturos non est desperandū. Quam lātum & quam securum credamus ex hac vita migrasse, quem nullius prope criminis conscientia tacitura servaverat.

CONFIRMATIONIS 2. pars per transitionem: Ostendi nihil magis necessarium homini, quam vias suas custodire: nunc ut ostendam, quam necessaria sit linguae diligens custodia, exponam vobis causam, seu originem, damna, & remedia garrulitatis, ut vos inde silentii ac moderationis in loquendo ratales, commoda, & media adipiscendi hanc gemmulam colligatis.

Loquacitatem scribit Beatus Climacus solere ex tribus oriri, inani gloria, ventris ingluvie, perversa consuetudine. Ita profectò se res habet: inanis gloriæ cupidi plurima ad laudem propriam pertinetia effutiunt, ut videantur multa scire, legisse, audivisse, vidisse, gesisse; ne quis nesciat quales sint, aut fuerint. Plerūq; qui steriores verè laudis, hoc pacto falsam sollicitius auctorantur: est enim jactantia superbiæ filiarum una, teste Sanct. Gregorio. Qui verò cibis pleni, vino astuant, proni

erum-

erumpunt in scurrilia, litigiosa, otiosa verba: quae
Theologi multiloquium & scurrilitatem tra- *Quis vino*
dunt esse gulæ filias. Denique quicunque im- *solutus op-*
probam mentiendi, jurandi, blasphemandi con- *portuno lin-*
suetudinem imbiberunt, miro in peccatis hujus- *quam frane*
modi progressus faciunt, & docet experientia, *coercuit;*
vix illos liberari hoc morbo posse, adeò ut mendaces *Magnum*
tò tandem perveniant, ut cùm reliqui eos mentiri *sobrietatis*
intelligant, ipsi sibi vera dicere videantur, aut adeò *specimen fo-*
saltem verisimilia, ut nemo non debeat credere. *lenitum est.*
Quem morbus horum trium aliquis loquendi te- *sapientia*
net, eum Cato Censorius negabat unquam tace- *tempesitius*
re; similem enim esse veteroso, quem urget assi- *imo vero al-*
dua sitis bibendi & dormiendi. Silentii causæ *tius homine*
contrariae sunt, humilitas, sobrietas, consuetudo *sapere vide-*
linguam compescendi. Qui humilis est, ac sui *tur quinquis*
despector, facilè de se tacet, & ideo facilè quoque *cum loqui*
slet de aliis. Sobrius sobrie loquitur, abstinentis *posset, tacere*
le à scurrilitate & omni turpiloquio; ebrius ut *sustinet:*
& vanus, verbosa gaudet loquela; sobrius taci- *quippe ut*
turnitate. Qui temperare linguam à detractione, *antiqui cen-*
mendacio, juramentis consuevit, parvus illi labor *sebant, lo-*
& jucundus est hec eadem & graviora linguaæ vitia *quendi ma-*
declinare. *gistros habet*
Vitia porrò damnaque, quæ secum loquacitas *mus homini-*
adducit, maxima sunt & grauissima: virtutes & *nes, tacenda*
comoda, quæ taciturnitas parit, non sunt pauci-
ora nec leviora. Qui custodit os suū, ait sacra Scriptu- *Deos.*
ra, custodi animam suam: qui autem inconsideratus est
ad loquendum, sentiet mala. A quib⁹ illa animam cu-
stodit: Ab angustia, inquit idem Sapiens, ab omni *Prov. 13.*
molestia & pressura. Quæ mala sentiet iste? Primò *Prov. 2.*
penitiam & egestatē virtutum ac bonorum omni- *Loquacitas*
um: Vbi verba sunt plurima, ait spiritus S. ibi frequen- *virtutes*
ter egestas. Ut enim vites, quæ foliis multum luxu- *perimit.*
tiant, vini haud multū proferunt; sic qui multa de
virtutibus garriunt & jactitant, raro virtuti cōsen-

taneas actiones edunt. Nimis magnum videtur, & non nisi Heroum (quod de Romulo Livius prodidit) dictis factisq; perinde quem esse magnificum.

Homerus ut ostenderet ipsam eloquii suadä vocis interdum exilio cōdemnandam, Ulyssē facūdissimo homini summam adscripsit taciturnitatem.

*Eccles. 19.
Ios. 13.
Proverb. 2.
Ecc. 10.*

In primis sapientiam garrulitas expectorat; nec fieri potest, ut vel sapiens fiat garrulus, vel si garrulus quis esse incipiat, ut sapiens perseveret. Verissimū est illud Plutarchi: Vasa inaūia maximè tinniunt: ita quibus minimum est mentis, hi sunt loquacissimi; quia hujusmodi hominibus verba non in pectore, ut Homericō Ulyssi, sed sicut Thersite, sine more & modo loquenti, in ore nascuntur, & optimè illis cōvenit Eupolidis dīcterium: λαλᾶς ἀρτούρος, λέγεται λέγεται, latrare optimus, dicere ineptissimus. Qui nequit linguam comprimere, stultum se prodit, & similem cani cuius femur jaco lo transfixum. Ille currit, saltat, gyrat se, ululat, nec conquiescit, donec vel jaculum excidat, vel extrahatur: sic homo linguæ immodicus nequit conquiescere, donec verbum conceptum effutiat. Sicut sagitta in femore canis; sic verbum in ore stulti; dictum est Syracidæ, qui etiam mulieri parturienti eundem comparat. Vix quicquam frequentius in sacra Scriptura occurrit, quam silentio sapientiam manifestari; sōpe stultos, dum silent, sapientes habet.

Nec sapientia solum, sed & fides garrulitate periret: arcanum frustra, & cum damno tuo garrulis committas: similes illi sunt puerulo glaciem manus tenenti, quam, quia pellucida est, nollet amittere; sed, quia lubrica est, nequit retinere: Ita garruli nec quod credideris tacere possunt, quia rimarum pleni hac illac perfluunt, neque si divulgent, haberi vani & infide vellent, quia silentium & fidem pulchras virtutes judicant.

Denique quidquid feruoris, Spiritus devotissillis Deus largitur, hoc confessim prodigunt, cum quia virtus eorum adhuc tenella, urente va-

nx gloriæ

& gloriæ vento statim exsiccatur : tum quia sicut
balnei ostiū ciebrò patefacias , calore paulatim
emiso frigescit ; sic qui multa sine necessitate lo-
quitur, licet pulchra sint & præclara que loquitur,
nam per oris januam caloris interni multum ex-
ire necesse est. Quin etiam multa subibunt animū,
quibus ille maculetur & defædetur: sicuti si dolii
os patulum relinquas , & culices involabunt, &
vinum præstans in vilem vappam degenerabit.

Spoliat ergò garrulitas & præceps loquacitas
hominem spiritualibus divitiis; sed & malorū gra-
vium Iliadem secum adducit: illa graviter prox-
imum sauiat: illa garrulum cunctis facit exosū:
illa pœnitentiam adfert, sed seram pœnitenti: il-
lam Deus atrocibus suppliciis punire consuevit.
Loquaces Auditoribus etiam amicissimis conti-
nuo obtundendo molestiam permagnam adferunt.
Hinc B. Antiochus eos comparat ardenter & con-
tagiosè febricitanti, item acri & nares vulneranti
sumo, item rustico saturo aliis, graveolentiam ali-
is inspiranti , quas pestes diligenter cuncti fugi-
unt: sed moderatè & tempestivè loquentes con-
fert umbrę refrigeranti, auræ salutari & amœnæ, &
nobili unguento suavè fragrantiam suam in cir-
cumstantes diffundenti, quibus omnes gaudent,
& ad ea, ut muscæ ad mulætra, convolant. Quam
sæpè verbum unum leviter prolatum amicitias
optimè colligatas dissoluit? Ideo Sapiens afferit:
Qui dimittit aquam, caput est jurgiorum. Quod ex-
plicans Beatus Gregorius ait: Aqua dimittitur, lib. 5. Morat.
cum linguae fluxus effunditur, sed dimissor aquæ Cap. II.
caput jurgiorum efficitur: quia per linguae incon-
tinentiam discordiae origo propinatur. O lingua,
lingua, membrum optimum, si bono vaces; pessi-
mum, si malo: cares ossibus , sed hominum ossa,
hoc est, virtutes , comminuis; obtusum & carne-

Serm. 16.

Prov. 17.

lib. 5. Morat.

Cap. II.

Pars II.

Q

III

um frustum es, attamen in sacra scriptura sagittæ acutæ & novaculae meritò compararis, quia plures penetrantius, quām ferreum ullum telum conficis & trucidas. Trucidas quem peris, trucidas auctoritatem, trucidas narrantem.

Præterea quām frequenter profert quis verbum, quod postea quovis pretio vellet non prolatum? Veruntamen sicut auem ē manu volantem retinere & recipere nequis; sicut navim plenis velis ē portu fugientem non potes retrahere: *sic planè semel emissum volat irrevocabile verbum: avolat verbum; sed relinquit in læsi præcordiis infixum jaculum, durat inficti vulneris dolor, violētas agit iras animus, & vindictam coquit.*

Vah! quām quotidiana hæc infernissimi hostis nostri cacodæmonis victoria est: ut avis ramo, sic ille petulanti primū insidet lingua, & exspectat numquid inde queat decerpere; mox cùm homo lascivius aliquid, vanius, mordacius, dixerit, id abripit, & simul rostro fodicat consciëtiam nostram, & veneno corrosorio infuso sauciā deserit; deinde cùm afflitos & desperabundos videt, victor exultat, & miseriæ nostræ latus insultat, sic nobis nostro jumento malum arcessimus.

*In Matth.
Hom. 92.*

*Ser. 2. de vi-
zio lingue.*

Linguam nostram iumentū esse scribit S. Chrysostomus, si prudentiæ & sapientiæ Christianæ fræno illam rexerimus, & coegerimus ire tollutum, gradarium facimus equum, quem Christus Dominus ascendere, & eo vehi non dignetur: si hoc illuc infrænum jactare se & subsilire, & discurrere hionibundum siverimus, calcitonem, & succusorem caballum facimus, dignum diabolo jumentum, indiguum Deo. Petrus Damianus, vir ingenio, eloquio, & sanctitate æuo suo nobilis, ingeniosè nos comparat avi, quam vocatur delam, cui quod comesum & digestum egerit, tandem est necis causa: ex eius enim simo fructum

tem gigni, quem viscum appellant, de cuius humore tenax ille liquor viscus conficiatur; huius illa postmodum tenacitate glutinosa capitur. Sic ex eo, quod ipsi prius cibus fuit, ipsam quoq; au-
xili cibum fieri: ita nos cum immunda, atrocia,
vana vel alia, quæ nos dedecent, proferimus, la-
queos nobis nectere & gluten conficere, quibus
postea vafri dæmones nos aucupentur, vinciant,
devorent. Nonne igitur verissimè dictum à Salo-
mone: *Mors & vita in manu linguae;* eò quod lingua
homini bonorum & malorum causa. Quare Aegyptii
sacrificantes Harpoocrati (hunc ut silentii numen
venerabantur, qui & Sigalion dictus) clamabant:
lingua fortuna, lingua dæmon: & Græci dicere
soliti de suis Oratoribus, linguam ire ut urbem æ-
dificet, quam mox sit destituta. S Chrysostom⁹
dictum illud sapientis explicans, scribit, ideo in
nostra potestate mortis ac vitæ dominium positū;
quod permisum nobis sit lingua vel ad salutem,
vel ad exitium uti: posita ut gladium in medio,
quem si in hostē stringas, saluti fuerit: si in vi-
scera convertas, necem illaturum, non quia talis
erri natura est, sed quia tam pravum utentis cō-
silium: pari ratione linguam si aduersus dæmonē
& peccatum armetur, vitæ vitalem fore: si in pro-
ximos vel in Deum, mortiferam penitus & lethali-
mem. Quantopere formidādum hoc vitium quod
gladius est anceps, utrinq; acutus ad necandum?
Multos in ore gladii cecidisse scimus, sed non pau-
ciores per linguæ vitium interisſe novimus. Re-
tē ait David? *Quis est homo qui vult vitam, diligit Psal. 33.*
dies, videre bonos? Prohibe linguam tuam à malo:
indicans vitæ calicem esse linguam, quod omne
bonum vel malum infundat. Mala lingua, teste
B. Iacobo, est κορόνη τῆς ἀδικίας mundus iniquitatis,
quod in ea scelerū genus omne congregatum ac acu-

*Prov. 18.**Hom. 4. de
Baptis.*

mulatum reperiatur. Sat de damnis & malis: nūc de remediis & medicina differamus.

*Ser. 3. ad
Frat. in E-
vemo.*

1. Ut sit diligens reminiscientia horum damnorum, loquacitatem nos spiritu, devotione, fide, sapientia, cæteris virtutibus spoliare, reddere cunctis contemptibiles ac odiosos; serere dissensiones, odio, bella, parvam esse (verba sunt S. Augustini) fauliam, quæ in magnam sæpe flammatum vertatur; surculum, qui crescat in syluam; guttam, quæ in flumen tumescat; illius vulnera fere esse imme- cabilia, & delicti seram pœnitentiam, vehiculum & viscum esse diaboli, gladium & mortem in eius manu.

*Gra. Thass.
enat. in c. 5.
Galo*

Cap. 4.

*Gravis pa-
na.*

*I. de Offic. 5.
c. 2.
Psal. 14.*

2. Est, ut recordamur nos, licet longè à cælo degamus, ubique Deum habere verborum nostrorum aurum testem, qui quæ nos levia, ipse gratia censeret; quæ nos jocosa, seriare reputet. Sicut enim benè viuendo, & probè loquendo Deum laetificamus: ita perversa & superflua loquendo, eudem mærore afficimus, hoc est, causam præbemus sufficientem, ut si affectiones istæ in Deo locum haberent, iustum tangeretur. Vae electionis D. Paulus, postquam jussit Ephesios omni se malo sermone abstinere, subjicit: *Et nolite contristare Spiritum Domini sanctum, significans eos, qui talia loquuntur, nō terrenum aliquem Monarcham, qui, quantumvis iratus; animam certè alterius nequit perdere, nec Angelum duntaxat custodem, quem ipsum etiam contristamus, sed Spiritū Sanctum (qui Deus est, & corpus, animamq; potest in gehennam mittere) graviter offendere. Ah! quam multi quotidie propter intemperantiam linguæ inferni cruciatibus mancipantur?*

3. Remedium est, cogitare hoc crimen longè tretrius esse, quam prima facie videtur. Vnde putatis primum peccatum processisse? nōne unde principi-

pium suppliciorum? hoc autem (si D. Ambrosio
cedimus) ex voce manavit. Peccatum nullum pri-
speccato Angelorum reperio. Quale hoc locu-
onis: Nam Lucifer dixit sibiipsi: In celum conser-
vam, supra astra Dei exalteabo solium meum, &c. Quod
ia dixit in corde suo, præcipitatus fuit in pro-
fundum lacis, in imum inferni. Quid homines? Vi-
scent, si Eva tacuisset. Memor serpens nequissi-
us (fors ipsem ille Lucifer) se propter mentis
oc verbum corruisse, per vocale verbum primos
arentes tentavit. Vtinam vel Adamo tunc aures
obtutarae, vel Eva lingua vincita fuisset! illius, ne
conjugem loquentem intelligeret; huius, ne quæ
serpente audierat, marito nuntiaret. Nunc illa
nuntiavit, & ille uxorius mortem & peccatum
(serpentis venenum) in omnem posteritatē trans-
misit. Quid multa? Pleraq; in sacra Scriptura pec-
atorum pœnæ linguae sunt incontinentiam sub-
ducuntæ. Cain quidem se parricidio macularat, sed
non ante divinam sensit damnationem, quām sa-
mīlegæ vocis mendacium addidit. Babyloniae tur-
is ædificatores eo maximè Deum offendentunt,
quod linguam suam jactabunda superbia magni-
tarunt. Quinque illis nefariis urbibus Deus flam-
beos imbres non impluit, donec clamor eorum in-
alum ascendit, & Sodomitæ ad conatum nefaria
poq; verba adjecerunt. Maria soror Moysis ob-
murmurationem lepra percutitur. Dathan & Abi-
ron, & verbis contentiosi terræ hiatu obsorbē-
tur. Quid singulis immoror? Israeli tacenti mare
cessit, murmurantem inopinæ flammæ involue-
runt, nec semel illis lingua noxæ fuit; crebro pec-
tarunt, crebro dirè luerunt. Samsonem robore, o-
culis, libertate, vita, garrula futilitas spoliavit. A-
naniam & Saphiram mors subita oppressit, quia
non erubuerant Spiritui sancto mentiri. Cur cre-
ditis

Q 3

*Gen. 4.**Gen. I.**Gen. 19.**Cap. 16.*

ditis in D. Lucæ Evangelio d' vitis epulonis, lingue ardorem potissimum commemoram, cuius omnia membra flammis torrebantur: arserat lingua (ut sit in convitiis) loquendi studio, ardebat incendio damnationis: qua maxime parte deliquerat, maximè cruciabatur, fartus olim venter epulis ardebat, manus in Lazarum parcæ ardebanr, ad bonum pigri pedes ardebant, rotum corpus, byssos vestiri solitum ardebat, nec manuum ramen, nec pedum, nec ventris, nec reliqui corporis dolorem caußatur; sed particulæ hujus solius: nonne, ut discam, hoc lubricū membrum cruciatus diriores & promereri, & justè perferrre. D. Gregorius memorat quandam Sanctimonialem, quæ carnis continentiam integrum servârat, sed linguæ procaciam arq; stultiloquium non æquè declinârat, in Ecclesia S. Laurentii sepultam fuisse, & eadem nocte custodē ædis per revelationem vidisse, corp⁹ eius quasi redivivæ ante altare sitti, tum secari in partes duas, & earum superior igne crematam, imam intactam remansisse, quod manè surgens fratribus narravit, & locum ostendit recentis bustuarii, & combustiōnis vestigia æquè ante altare in marmore visa, ac si illic cadaver igne corporeo nostro fuisse concrematum. Quem non terreat severitas ista pœnorum? nonne peccati atrocitatem abundè declarat? ideò D. Paulus fornicationi, immunitiæ, avaritiæ, gravissimis criminibus adnumerat, & prohibitione adæquat scurrilitatem turpiloquio, & inutilem illam urbanitatem, quæ græcis εὐρεατιλία dicitur, quam hodie pleriq; solam & solidam prudentiam existimant. D. Paulus verò vir prudentissimus, & Deo plenus testatur ad rem non pertinere, aulicā seu vanam & putidam urbanitatem. Si ad rem non pertinet, ut non est illius seriæ rei, certè otiosa est. Si otiosa, quis dubitet de illa exactâ aliquan-

*Lib. 2. Dial.
cap. 5.*

Ephes. 4.

do rationem reddendam: Nos miseris! quam rationem reddemus de tot millibus non otiosorum solum, sed etiam criminorum & scelerorum verborum? Eorum etsi pondus non tam grave faret, quam indicat esse veritas Scripturæ, multitudo nobis foret plurimum extimescenda. Leve vel exiguum censes, quod tam gravib⁹ sceleribus Apostolus annumeravit? de quo se rationem ferim Christus afferit exactum; an parvi momentum, quod retam eximiis bonis denudat, tot malis involuit? Esto, unum verbulum aut alterum otiosum sit leve, exiguum, venia dignum peccatum, quid pluma levius? quid arenae pulvrisculo minus? posses tamen arenæ vel plumarum tantum coaceruare, ut Hercules & Atlas sub onere fariant, & durissima cervix, velut Olympo imposito pressa frangatur. Quid imbecillus tenuis stillicidii casu, & faxo firmius? attamen stillicidii casus lapidem cauat: quid tenuius una foris guttula? tamen si guttulae multiplicentur, doliare vas sic impelbunt, ut exundet: ita credite, animam tandem quasi obrui & opprimi multitudine verborum otiosorum, & iis vires eius sic atteri atque consumi, ut lethifera verba (in quæ garruli proclives) vix queat arcere, aut aliis capitalibus irritamentis reflectere.

Ex loquacitatis fluctibus ad turris silentii portum confusum

4. Stultitia & vanitas garrulitatis consideranda giamus. est. Opponimus ostiis pessulum, ne fures reculis nostris immincent: & ostium linguæ, quæ custos est optimi thesauri, favoris & gratiæ divinæ, quem portamus in vasculis luteis corporis huius, huic, inquam, thesauro oppositam linguæ januam finimus omni vento & auræ nugacitatis patere. Auceps accipitrem non emittit manu, nisi certat ardeam: Venator astrictum nodo canem tenet,

net, donec p̄edam videat: nos verba in aërem mitimus, quæ non, ut canem vel accipitrem possumus revocare, nulla nobis proposita utilitate. Qui mœnia quatunt milites, machinas illas sulphureas, nisi ruinæ sternendæ spes affulgeat, non explodunt: Christiani verba volant incassum, nec ratio feruntur in proprium exitium. Arcus à nemine frustra flexis cornibus intenditur: Christi sanguine redempti mortales eodem sanguine crebro purpuratam linguam laxant in turpia falsa, ingentilia, otiosa colloquia. Nihil natura, vel auctor naturæ frustra facit. Quid Deum dico, vel naturam? nihil bruta, nihil inanima mixta, nihil elementa operatur, aut quoquam moventur, nisi ad certum finem suæ conservationis: solus homo, sublunarium dominus omnium, quæ illi ad propriam salutem & Dei gloriam data est, partem nobilissimam linguam frustra movet, exerit, impedit: quodq; terribilis & insanius est, quod ad vitam accepit, in exitium suum convertit. O malitiam multis suppliciis condignè puniendam!

Quid adhæc Deo rationem poscenti poterimus respondere? qua nos argumentorum subtilitate expedire? quo colore vel prætextu excusare? plena monitis sacra Scriptura, pleni consiliis Orthodoxi Patres; ratio ipsa, & quotidiana experientia idem clamant. Quid in tanta luce queat ignorantiæ patrocinari? An difficultas præcepti? sed facilius longè est tacere, quam multa loqui, & adest volunti, oranti, & cooperanti fauor gratiæ divinæ. An periculum? Sed semper tuta taciturnitas, semper loquacitas periculosa. An quod visum indecorum aliis loquentibus silere? Si indoctus aut imprudens es, nihil tibi honestius, quia nihil vitiò tuo tegendo accommodatius: nam tacens stultus nihil tacente sapiente videtur imprudentior. Si prudens

dens aut doctus es, nihil de opinione detrahet silentium: si multum garris, audies pro gravi levis, pro serio futilis, pro cato insipiens, pro diserto, prudente, modesto, blatero, nugator.

EPILOGUS hortabitur *Auditores exemplo Regis Davidis* verè regio & viro divino digno ad silentium, maximè cùm adversarius in faciem convitio vel maledicto nos cadit. Quando Rex & Propheta David per 2. Reg. 15. Absolonem filium solio esset deturbatus, profugus à Semei viro pessimo convitiis maledictis, lapidibus fuit laceritus. Egredere, inquietabat Semei, Egredere vir sanguinum, & vir Belial, &c. quo pacto quis posset hosti calçato amariūs insultare? quid intolerabilius auditu vel vili mediastino? Attamen illa abjectus, & plebeius & subditus, & solus, & intermis ingerebat Regi, viro animoso, forti, manus prompto, cincto cohortibus armatorum. Neque solum lingua Semei tam erat injurious, sed & nudis pedibus euntem ad montis pedem, ipse per montis jugum incedens, lapidibus petit, terra & pulvere injecto dehonestat. Multa David toto vi- tæ decursu perpessus fuerat aspera & dura toleratu: sed istud mihi videtur omnia superare. Nam florido vitæ vere transacto, quando post tot victorias cunctis vicinis regibus jure metuendus, rerum præclarè gestarum fructu pacifice illum perfripi par erat, sit subito profugus, extorris, vagus, depulsus, solio expulsus regio, non ab hosti- um exercitu, sed à proprio filio, quem senii sui scissionem, & scutum, decus, solatium, & præsidium fore sperarat. Tam duris patri, duriora si queant Regi accedunt, mærorrem pudor aggravat, infamiam depluunt, imbres lapidum, pulveris & con- vitiorum: illa corpus feriebant, hæc anium fo- diebant. Intolerandum id aliis visum, qui comi- tabantur. Præcipue cognatis eius Joabo & Abisai.

Q s

Joab

Joab minorem natu ad cædem stimulabat convi-
tiatoris Abisai fræno, quam calcari potius indige-
bat; æstuabat enim iracundia, & jam in clamans
manu ferrum vindex vibrabat. Quare maledi-
cit canis hic moriturus, domino meo Regi? vadam &
amputabo caput ejus. Hoc tantum clamavit, & di-
cta exequi properabat. Quis non vel legens vel
audiens, principis huius pro Rege suo zelum lau-
det? Quis non detestetur caninam scelerosi Se-
mei maledicendi rabiem? David verò Rex nec
verbulo uno respondit ipsi convitiatori, sed re-
pressit juvenem ferocientem, & culpam agnovit
suam, conviatorem defendit. Quid mihi & vo-
bis, ait filii Sarvia? nihil mihi vobiscum commu-
ne. Cur me vobis similem iracundum, & vindi-
ctæ appetentem arbitramini? Dimitte eum ut ma-
ledicat mihi. Non odi injurium, mala eius dicta
me non lèdunt, malefacta non moror, plura pa-
ratus perferre, quia sic mereor. Scio unde hæc
mihi, & quare. Dominus communis illi & mihi,
præcepit ei ut malediceret David. Cur resistam
divinæ voluntati; cur detrectem quod jubet, à
quo nihil nisi justum jubetur? Scio quare præ-
ceperit, misertus mei præcepit, necessarium id mi-
hi scio. Vult me peccati pœna citius absolviri
ista; quæ vobis aspera videntur, me non lèdunt;
lèderent, si melædi opinaret; lèderent, si ultio-
nem cogitarem; lèderent, si odissem. Nunc non
expeto ultionem, quia scio me commeritum gra-
viora: non odi, quia diligo divinæ justitiae admi-
nistrum: non irascor, quia parcendum scio, ut
mihi Deus parcat: non contristor, quia spero id
mihi olim profuturum. Non ignoro providen-
tiæ divinæ consuetudinem, humiliat superbos,
humiles exaltat, occidit, & vivificat, nostra man-
suetudine & patientia, velut philtro ad amorem
provocatur. Ille quos diligit, castigat; si fideles
inve-

ET TACITVRNITATE. 25

invenit & tolerantes, veritatem in gaudium, & luctum in canticum, & bonis implet animam esurientem.

Vide quām rectē dixerit Psalmo 38. *Posui ori
meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.*
Pro custodia Hebraicē est Machsom, quod capi-
strum ex fiscella significat, q.d.os meum constrictum
in fiscella spartea, ut canum aut mulorum solent,
ne mordicibus quenquam possint sauciate. Psal-
mo trigesimo octavo addit: non solum ore tacui,
sed & corde, quo me ipsum deprimebam, cogi-
tans me criminibus anteactis justissimam tantæ
contumelię & vilipensioni causam præbuisse.
Hæc cogitatio quasi frænum ori meo injecit,
hæc lupatum linguæ imposuit; sic ista silentii
mater, virtus humilitatis, causa fuit ut obmute-
scerem. Psal. 38.

Quemadmodum vero David convicia Semei ~~quod~~ silentio transmisit; sic Christum scimus in magno illo Synedrio ad primam illusionem militum, & coacervata testimonia mendacissima quasi pescem obmutuisse. Scimus velatum, & secundo derisum perulantius, constantius siluisse, ut audivit se præjudicio Pontificis morti addici adhuc tacuisse; cum apud præsidem pertinacissime vanis verbis accusaretur, nec verbum reposuisse scimus; adeo ut præses valde miraretur. Et quis non vehementer admiraretur, cum & criminis fœdissima objicerentur, seditio, impietas, divina & humana maiestas læsa, & tam futiliter probarentur, ut vel sola negatione possent dilui? Item amandatus ad Herodem, curiosè de multis interrogatus, ac si circulator vel præstigiator foret, tacuit, & quia tacuit, spretus ab impio tyranno, candida veste per ludibrium induitur, ut candidatum reum, velut novum ex Africa monstrum, vel deridiculum morionem sannis & cachinnis

omnes exciperent: sed & tunc tacuit. Veste haec exuta, & flagris totus lacer, consputus faciem, caput corona spinea confixus, & arundinem pro scepro tenere jussus, ut scenicalarva Rex fictitius, chlamidem coccineam indutus, producitur in theatrum, & adhuc tacuit, crucem suam bajular, manus pedesq; confixus, distentis ossibus & nervis ligno affigitur, sustollitur, felle & myriha portatur, cum inquis deputatur, blasphemis Sacerdotum, militum, & sociorum supplicii petitus pergit tacere, nihil responderet, solummodo pro ipsis orat Patrem, & exorat.

*Lib. 2. inc.
silt. Ioan.
1. Pet. 2.
Cum male-
diceretur,
&c.*

Recte igitur Cyrillus ait Alexandrinus: Ille quidem Dominus omnium & Deus verus clementer tulit: nos autem miseri, terra & limus, qui Herbarum viriditati à Scriptura collati sumus, si quis de proximis lapsu linguae minimum quicquam contra nos dixerit, more draconum in eum insurgimus, & mille verbis prouuno vituperantes saturari non possumus; non quia ut homo lapsus est, nec propter communem infirmitatem hominum, iram deponimus, sed ad ultionem irruentes, principem & consummatorem fidei nostra Iesum non respicimus, nec recordamur modò scriptum esse, quia eorum via ad morem, qui iniuria & mores sunt, modò relinque proximo tuonocentiti bisi, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Haec tenus Cyrillus.

Psal. 18.

Non solum autem malis verbis nos abstineamus oportet, sed & summa diligentia adnitamur necesse est, suo loco, suo tempore, cōram quibus oportet, optima quæque de thesauro cordis lingua proferre. Hinc David ait, se etiam à bonis ratiuisse, cum mordaci scōmmate & pudendo convictio à Semei esset iactus. Sciebat enim tempus esse loquendi, & tempus esse silendi. Sciebat medicinam,

sitem:

tempore non commodo applicetur, ex beneficio in veneficium verti. Sciebat hunc filium Belial tunct temporis aspernatorum fore omnis admonitionis; exasperandum potius, quam emendandum. Et vos scitis, non semper fraternalē correptioni locum esse, quæ ad corrigendum, non ad corruptendum instituta. Quapropter nonnumquam prætermittenda correptio jurantis, vel turpia loquentis, si sit probabilius in praviora prorupturum, & mala pejoribus cumulaturum. Non omnia cunctis, & ubique, & omni tempore convenient. Bonum est vinum, sed malum febricitanti. Reprehensionem esse malam derisorи docet nos Spiritus Sanctus, Prov 9. & 13. cap. For midabat David inaurem auream naribus suillis inserere: metuebat margaritum a pro objicere, ne furoris ungulis illud calcans fœde disrumperet, timebat ne monitionem aspernanti damnationem acceleraret, cumularetque graviore pœna. Quia viro qui corripiēt dura cervicē contemnit repentinus ei superveniet interitus, & sanitas eum non sequetur. Inimicum igitur David, quem loquendo corporis exitio eripuerat, eundem tacendo ab anima interitu, quantum in ipso fuit, præservavit. Qui sic tacuit, valido clamore aures & sinum clementiæ divinæ penetravit. O quām utile in omnem partem silentium est! si peccati, quod objicitur, es reus, tace; ne negando culpam exaggeres: si non agnoscis, tace securus & gaudens testimonio conscientiæ. Nunquam aliena verba crimen affiogent, etsi adfingant, si propria illud conscientia repellat, & conviciator, qui abs te animo tantopere abhorret, qui mordet, qui lacessit, nunquam ferè objurgationem tuam benignè auscultabit, magis intumescet, & efferabitur. Semper tiaque securius est convitiis petito, si taceat.

taceat, ne, dum Bacchæ bacchanti conetur medicinam facere, ex insana reddat insaniorum. Optimum factu fuerit interea precibus Deum solicitare, illi negotium fraternæ salutis delegare, efficaciusque ipse, quam ulla tua bona dicta medebitur. Amemus ergo pro Christo contumiam pati, angamur animo & doleamus, quod videamus contumeliosos propriæ animæ nocere.

Cum spes deest emolumenti, juber prudentia tacere, imperat charitas hunc dolorem & æstum animi compescere, & perferre potius, quam mares mali (quod ex defensione vel admonitione probabiliter impendebat) ullam occasionem præbere. Gloriosior tibi triumphus futurus de hoste invisibili, quem scias occultè incitare miserum, & adesse convitiatori, quam de homine, quam de fratre tuo victoria. Vinces tacendo, qui vinci posses loquendo. Apprehende, ô miles (Christiane) in hoc prælio scutum validissimum circumspetæ munitionis silentium. Insiste fidissimæ stabilitatis fundamento, in quo qui poterit stare, lubricum verbi timere non poterit. Ægide taces? ergo loquere, sed corde, sed Deo: lingua taceat, mens preceretur. Meditare silentium Christi coram Præfide: Mariæ, coram improbis civibus: Davidis, coram adversario. Dignior & major tibi conviciatur, race: vilior & minor conviciatur, tace; difficultius hoc, sed magnanimus; illum sine, Deum adi, precarc pro adversario, sicut David, cuius est illud: *Pro eo ut me diligenter detrahebat mihi, ego autem orabam (pro iis, qui diligenter detrahebant;) sicut Apostoli, qui cum maledicerentur, benedicebant; sicut vere justi, quorum proprium est inimicos diligere, juxta illud Christi; Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro*

*D. Ambros.
in Psal.38.*

Psal.104.

Matth.5.

persequenter & calumniantibus vos, ut sitis filii Pa- Germana
tris vestri, qui in cœlis est, &c. Implevit hoc præce- perfectiones
ptum David priusquam lex nova promulgaretur, & filiorum
nos legi jam latæ & receptæ non obtemperabi- Deinata.
mus? Deus hanc nobis gratiam largiatur, ut
toties loquendo superati, aliquando
tandem tacendo vincere
incipiamus.

INDEX